

УДК 626.81

Левковська Л.В.*доктор економічних наук, старший науковий співробітник,
завідувач відділом економічних проблем водокористування
Інституту економіки природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України***Сундук А.М.***доктор економічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
Інституту економіки природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України***Добрянська Т.І.***аспірант
Інституту економіки природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України*

ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ВОДНОГО КОМПЛЕКСУ ТА ЙОГО БАЗОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ У ВИМІРАХ СТАЛОСТІ

У статті досліджуються особливості розвитку територіальних складових водогосподарського комплексу держави у площині сталості. Визначено систему показників оцінки. Акцентовано увагу на факторах впливу на процес забезпечення розвитку регіону. Проведено інтегральну оцінку територіальної концентрації показників розвитку ВГК у вимірах «запаси – використання – екологія». Сформовано висновки за просторовими особливостями територіальної локалізації.

Ключові слова: водогосподарський комплекс, сталий розвиток, територіальний аспект, локалізація, інтегральна оцінка.

Левковская Л.В., Сундук А.М., Добрянская Т.И. ТЕРРИТОРИАЛЬНЫЙ АСПЕКТ РАЗВИТИЯ ВОДНОГО КОМПЛЕКСА И ЕГО БАЗОВЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ В ИЗМЕРЕНИЯХ УСТОЙЧИВОСТИ

В статье исследуются особенности развития территориальных составляющих водохозяйственного комплекса государства в плоскости устойчивости. Определена система показателей оценки. Акцентировано внимание на факторах влияния на процесс обеспечения развития региона. Проведено интегральную оценку территориальной концентрации показателей развития ВГК в измерениях «запасы – использование – экология». Сформированы выводы по пространственным особенностям территориальной локализации.

Ключевые слова: водохозяйственный комплекс, устойчивое развитие, территориальный аспект, локализация, интегральная оценка.

Levkovska L.V., Sunduk A.M., Dobryanska T.I. TERRITORIAL ASPECT OF WATER COMPLEX AND ITS BASIC FEATURES IN MEASURING SUSTAINABILITY

The article explores the theoretical basis for the development of water sector of regions in the measurement of sustainability. Identify the system of indicators. The attention is focused on the factors of influence on the mechanisms for sustainable development of regions. Defined integrated rating of territorial concentration indicators of water complex in measurements “deposits – use – ecology”. Formed conclusions on territorial localization features.

Keywords: water complex, sustainable development, territorial aspect, localization, integrated rating.

Постановка проблеми. Ключові параметри розвитку водогосподарського комплексу держави формуються і визначаються на регіональному рівні. Саме від ситуації на рівні конкретних регіонів залежать загальнодержавні показники розвитку водогосподарського комплексу, його поточні характеристики і особливості. Таким чином, можливо стверджувати, що успішна регіональна політика водного господарства є гарантом стимулюючих характеристик держави в цілому.

Пошук шляхів подальшого становлення водогосподарського комплексу держави та регіонів доцільно поєднувати із засадами сталого розвитку, зважаючи на те, що використання останніх формує передумови до упровадження нових якісних підходів водокористування, його орієнтації на принципи екологічного використання ресурсу, його збереження для поточних та майбутніх потреб держави та її населення.

Аналіз літературних джерел виявив, що, незважаючи на значну кількість досліджень проблем розвитку водного господарства, а також його окремих складових, питання забезпечення сталого розвитку водогосподарських систем держави в регіональному вимірі вивчені недостатньо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основними працями, які дають уявлення про розвиток територіальних ВГК у вимірах сталості, є роботи таких дослідників у цій сфері, як Хвесик М.А., Голян В.А., Яцик А.В., Сташук В.А., Левковська Л.В. та ін. Зокрема, в роботі [1] подано оцінку базових характеристик розвитку комплексу, а також його територіальних складових. Розгляд економічних особливостей подано в працях [3, 4, 8]. Однак, широкого кола досліджень, які напряму стосуються просторових проблем розвитку комплексу у вимірах сталості, основних факторів впливу на цей процес, можливо виділити досить незначну кількість.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи наявну ситуацію, дослідження потребує системне обґрунтування особливостей розвитку ВГК у вимірах сталості для територіальних складових, а також визначення базових показників цього процесу. Формулювання цілей статті. Відповідно, метою статті є дослідження територіальних характеристик сталого розвитку ВГК, а також визначення особливостей цього процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сталі розвиток водогосподарського комплексу держави

забезпечується на основі врахування територіальних складових, а основні його елементи формується шляхом включення регіонального виміру. Подібна позиція обумовлює важливе значення регіонів щодо забезпечення сталого розвитку комплексу держави в цілому.

Завдання виявлення і оцінки особливостей розвитку територіальних ВГК є важливим у контексті формування механізмів сталості, які мають враховувати просторові характеристики. Звичайно, можливо визначити інструментарій на рівні держави без особливих акцентів на територіях. Однак, це може зумовити ряд складнощів. По-перше, не кожний механізм, що орієнтований на рівень держави, може бути використаний для регіону. По-друге, параметри регіональних ВГК потребують врахування специфічних рис і особливостей, що генеровані цими територіями.

Кожний регіон, які б показники розвитку ВГК він не показував, відіграє надзвичайно важливу роль у підтримці діяльності комплексу держави. Роль регіонів можна охарактеризувати двома моделями. Якщо регіон займає вагому роль за основними показниками розвитку ВГК, то, зрозуміло, його позицію можна характеризувати як базову для рівня держави в цілому. У випадку, коли характеристики регіону не є значними, подібну ситуацію можливо тлумачити двома шляхами. Перший – що регіон за рівнем розвитку є аутсайдером і його місце у загальній мозаїці регіональних ВГК держави не є значним. Другий – низькі величини звичайно не є сприятливим фактором розвитку, однак, вони можуть свідчити про значний прихований і опосередкований потенціал, що його має територія. Крім того, позитивом можуть бути і приховані зв'язки між регіоном та суміжними територіями. Можлива така ситуація, коли зв'язки у межах території регіону не дають позитивного ефекту, а сприятливо впливають на інші пов'язані процеси. Як бачимо, існують різні підходи до розуміння значення регіонального елементу. Перший підхід, дотримуючись більш загальних понять, чітко акцентує увагу на його слабких моментах, а інший – вагомою мірою їх пов'язує і переводить у площину прихованих (опосередкованих) переваг, що є або можуть виникати.

Показники розвитку регіональних ВГК обумовлюються їх існуючою диференціацією. Значною мірою це обумовлено природними варіаціями, хоча вагома роль належить і економічним показникам. Навіть на перший погляд можливо сказати, що існують суттєві відміни за природними і економічними варіаціями показників комплексу, що є усталеними протягом багатьох років. Зупинимося на цих характеристиках детальніше.

На наш погляд, основними чинниками, що здійснюють базовий вплив на територіальний розвиток комплексу, є наступні. По-перше, запаси водних ресурсів. Цей чинник здійснює один з основних впливів на характеристики ВГК регіону та його особливості у вимірах сталості. Якщо регіон забезпечений прийнятними обсягами водних ресурсів, то, зрозуміло, що це закладає і сприятливі передумови до самодостатнього розвитку в його межах.

Таким чином, запаси водних ресурсів виступають певним фундаментом для роботи комплексу. Хоча, існують і винятки з цієї ситуації. Наприклад, такі регіони як Донецька і Луганська області природним шляхом не забезпечені вагомими водними ресурсами. Однак, були прокладені штучні канали, якими вода подається до цих областей. Внаслідок цього вони задовольняють базові потреби у водних ресурсах.

По-друге, особливості використання водних ресурсів. Навіть коли регіон забезпечений водними ресур-

сами, характеристики розвитку його комплексу можуть суттєво відрізнитися завдяки напрямкам використання води. Зокрема, при рівних вихідних умовах регіонів, якщо в одному з них переважає промислове водокористування, а в іншому – побутове, то і характеристики розвитку комплексів будуть відрізнитися. У цьому відношенні відбувається накладання антропогенних характеристик на природні. В чому особливості цього процесу? У позитивному сенсі подібне співвідношення дає змогу визначити можливості розвитку та базові пріоритети функціонування комплексу (на основі формування параметрів поля розвитку). Відносно несприятливих, то для значної кількості випадків антропогенні характеристики не узгоджуються з природними, що викликає порушення у роботі ВГК.

По-третє, рівень економічного розвитку території. Зрозуміло, що основними споживачами водних ресурсів є регіони зі значним рівнем економічного розвитку. Промисловість, АПК, міста потребують величезної кількості води, тому регіони, на території яких ці формування визначаються найвищою концентрацією, будуть значними реципієнтами ресурсу. Поряд з цим, часто характерною є ситуація, коли загалом регіон визначається незначним споживанням водних ресурсів, а його окремі ділянки, де концентровані згадані формування – вагомим. І саме ці високі значення визначають загальні характеристики рецепції ресурсу. На іншому полюсі локалізовані території, що визначаються меншою присутністю подібних формувань, що зумовлює й аналогічні показники залученості води.

По-четверте, вплив додаткових характеристик – рівень відповідності характеристик розвитку комплексу умовам території. Мова йде про те, що сформований комплекс, у контексті свого функціонування, часто не повною мірою враховує територіальні особливості, які повинні виступати ключовими орієнтирами для розвитку. Для значної кількості випадків наявний потенціал використовується не повною мірою і, як наслідок цього, ВГК потребує залучення додаткової ресурсної підтримки з центру, хоча може обійтися і наявним регіональним потенціалом.

Для більшого врахування територіальної специфіки необхідно як посилення акцентів на місцевих характеристиках і особливостях, так і використання додаткових підходів. Для значної кількості випадків місцевий потенціал може перекрити надходження від центру, але для цього потрібна ефективна система місцевого розвитку та управління роботою комплексу, узгоджені між собою.

Відносно засад проведення оцінки характеристик сталості, то насамперед відзначимо, що показники пропонується подавати у вимірах “запаси – використання – екологія”, за якими проводився опис основних індикаторів розвитку ВГК України.

Визначимо вплив показників, які бралися до уваги, під кутом зору процесів сталості, адже кожний показник та його динамічні характеристики формують вагому дію щодо вектору сталого розвитку. Для більшої конкретики візьмемо до уваги визначальну тенденцію за основними показниками та визначимо її можливий вплив. Тенденції пропонується розглядати у наступних вимірах: зростаюча (+), спадна (-) і нейтральна (\pm) (табл. 1).

Якщо перші дві зустрічаються часто і переважають, то остання є досить рідкою. Нейтральні риси в основному відображають процеси, які не визначаються чіткими тенденціями зростання або спаду, а кінцеві показники не є занадто віддаленими від початкових. Також до числа нейтральних пропо-

нується відносити ті характеристики, які за своїми особливостями не є занадто мінливими.

Інтегральні показники. Для формування підсумкової оцінки базових показників розвитку комплексу була проведена інтегральна оцінка їх територіальної концентрації. Оцінка проводилася за таким принципом, що всі показники, що бралися для аналізу, були згруповані за вимірами “запаси – використання – екологія”. Через це можна виділити інтегральні величини за цими характеристиками (табл. 2).

Можливо було б поєднати ці характеристики в одну, що дало б змогу загального опису. Однак, такий підхід не досить доцільний, так як ці характеристики різні за своїм походженням і значенням і не можуть бути тотожними при своїй інтеграції. Якщо б провести таку процедуру, то величини б одних вимірів здійснювали б надмірний вплив на решту, що б у підсумку дало не досить коректні результати.

Згідно проведених розрахунків, формуються наступні висновки.

1) за запасами водних ресурсів лідируючі позиції займають переважно західні області України (за окремими винятками). Показники використання і екології за своїм походженням пов'язуються з діяльністю людини і тому їх основні значення тяжіють до регіонів з високим рівнем економічного розвитку.

За показниками запасів максимальні величини свідчать про можливий розгляд регіонів в якості основних концентраторів водно-ресурсного потенціалу держави, мінімальні – про їх відносно незначну роль у цьому процесі; для використання найвищі значення свідчать про надмірний пресинг на водні ресурси, мінімальні – належність до кола регіонів

з низьким рівнем залученості ресурсів до економічної активності; для екологічних показників розподіл подібний до сфери використання.

2) рівень концентрації значень. Питома вага найбільшого значення у загальнодержавній величині для показників запасів становить 17,5%, використання – 21,9, екології – 21,0%. Найвищий рівень концентрації значень характерний для показників використання, що свідчить про значне територіальне зосередження процесів. Найменшою концентрацією визначаються індикатори запасів.

3) розмах варіації за показниками. Відношення мінімальних значень до найвищих є наступними: запаси – 0,004/0,175 (43,7 разів), використання – 0,006/0,219 (36,5 разів), екологія – 0,003/0,210 (70,0 разів). Найбільший розмах фіксується для екологічної сфери, найменший – сфери використання. Чим більший розмах варіації, тим вища територіальна диференціація за показниками.

4) цікавими є позиції окремих областей. Наприклад, Луганської області, яка має високі значення як за запасами, так і екологічною сферою. Якщо з екологією (відведення вод, забруднення, очисні споруди і т.п.) зрозуміло, то за запасами високі значення формуються за рахунок вагомих балансових експлуатаційних запасів підземних вод, що локалізовані в межах області.

Значні величини АР Крим за використанням водних ресурсів насамперед пояснюються високими обсягами забору води з природних водних об'єктів та такою ж водомісткістю валового продукту. Переважно такий стан справ обумовлюється природними особливостями розташування регіону.

Таблиця 1

Наслідки розвитку основних показників ВГК у вимірах сталості

№ п/п	Показник	Визначальна тенденція (+,-,±)	Вплив щодо сталості
Запаси			
1.2	Загальні ресурси річкового стоку Ресурси підземних вод	± ±	Вагомі характеристики загальних ресурсів річкового стоку та запасів підземних вод. Подібні запаси можуть розглядатися в якості базису забезпечення сталого розвитку ВГК
Використання			
3.	Забір води з природних водних об'єктів	-	Сприятливий вплив, який призводить до збереження базових характеристик водно-ресурсної сфери від надмірного використання людиною
4.	Споживання свіжої води	-	Позитивний вплив щодо водно-ресурсної сфери, що призводить до зменшення антропогенної дії на водні об'єкти
5.	Водомісткість ВВП	-	Чітка тенденція зниження, яка свідчить про зменшення рівня використання водних ресурсів для потреб економіки у контексті зниження антропогенного пресингу на водне середовище
Екологія			
6.	Загальне відведення зворотних вод	-	Зниження показника перебуває у контексті загальних тенденцій і формує стимулюючий вплив щодо процесів сталості
7.	Скид забруднених вод	-	Суттєва мінімізація характеристик призводить до зменшення рівня забруднення природного середовища
8.	Потужність очисних споруд	±	Темпи зменшення показника не є таким стрімкими відносно попереднього. Такі часові характеристики розвитку очисних споруд формують сприятливий вплив для процесів сталості
9.	Екологічні платежі (податки) за скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти	+	Тенденція зростання цих платежів позитивним чином впливає на процеси сталості, забезпечуючи їх необхідними фінансовими ресурсами
10.	Капітальні інвестиції на очищення зворотних вод та їх питома вага у загальній сумі капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища	+ -	Невисокі показники інвестицій та суттєве зниження рівня інвестиційної підтримки (у %) проєктів модернізації водної інфраструктури зумовлює консервацію і подальший знос основних фондів

Донецька, Дніпропетровська і Запорізька області, які за використанням і екологією є одними з лідируючих, за запасами не визначаються такими значеннями. Подібна ситуація закладає несприятливі передумови до подальшого розвитку комплексу через наявну невідповідність запасів до потреб.

Щодо впливу часових особливостей на показники вимірів “запаси – використання – екологія”, то найбільш стабільними видаються індикатори запасів, які важко піддаються змінам (або взагалі не піддаються). Решта є змінними у контексті соціально-економічних трансформацій. Серед двох останніх більш сприятливими до змін є індикатори екології, які включають до свого складу економічні показники.

Зазначимо, що розрахунки були проведені на 2013 р., коли ситуація в країні була переважно стабільною і не визначалася кризовими процесами. Для подальших років, при проведенні наступних досліджень, показники будуть суттєво кориговані впливом інших факторів.

Наведені розрахунки формують уявлення про особливості концентрації основних показників ВГК України у контексті сталого розвитку та визначають просторові точки локалізації ресурсного потенціалу.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Визначено інтегральні характеристики територіальної концентрації основних показників ВГК України та її регіонів у площині сталості за вимірами “запаси – використання – екологія”, які показали, що за запасами водних ресурсів, за окремими винятками, лідируючі позиції займають переважно західні області України. Показники використання і екології

в основному локалізовані у межах регіонів з високим рівнем економічного розвитку. Згідно проведеної оцінки, найбільші показники концентрації характерні для процесів використання, що свідчить про значне територіальне зосередження цих процесів. Менші величини показують індикатори екології і запасів. Найбільший розмах варіації за показниками фіксується для екологічної сфери, менші – сфери запасів і використання. Високі значення говорять про високу територіальну диференціацію за показниками.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Безпека водних ресурсів України у глобальному вимірі: [монографія] / [за заг. ред. д.е.н., проф., академіка НААН України М.А. Хвесика]. – К.: Державна установа “Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України”, 2013. – 500 с.
2. Васильєв А.І. Економічна оцінка ефективності використання водних ресурсів України / А.І. Васильєв // Регіональна економіка. – 2002. – № 2.
3. Голян В. Інвестиційне забезпечення сфери водокористування: інституціональне підґрунтя та галузеві особливості / В.Голян, І.Андрощук // Економіст. – 2013. – №8. – С. 36-43.
4. Мандзик В.М. Пріоритетні напрями розвитку фінансово-економічного механізму управління водними ресурсами / В.М. Мандзик // Економіка природокористування і охорони довкілля. – К., 2013. – С. 113-118.
5. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б.Є. Патона. – К.: Державна установа “Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України”, 2012. – 72 с.

Таблиця 2

Територіальна концентрація основних показників ВГК України та її регіонів у вимірах сталості, на 01.01. 2014 р.

Регіони	Запаси		Використання		Екологія	
	Показник	Рейтинг	Показник	Рейтинг	Показник	Рейтинг
Україна	1,000	-	1,000	-	1,000	-
АР Крим	0,084	9	0,110	4	0,036	8
Вінницька область	0,055	18	0,016	21	0,007	23
Волинська –“–	0,063	15	0,013	25	0,006	24
Дніпропетровська –“–	0,059	16	0,107	5	0,137	2
Донецька –“–	0,066	14	0,114	3	0,210	1
Житомирська –“–	0,073	11	0,027	13	0,010	20
Закарпатська –“–	0,172	2	0,006	27	0,003	27
Запорізька –“–	0,031	22	0,131	2	0,069	4
Івано-Франківська –“–	0,105	5	0,013	26	0,028	10
Київська –“–	0,14	3	0,086	6	0,031	9
Кіровоградська –“–	0,031	23	0,018	18	0,008	21
Луганська –“–	0,137	4	0,025	15	0,064	5
Львівська –“–	0,175	1	0,018	19	0,039	7
Миколаївська –“–	0,016	26	0,033	9	0,012	17
Одеська –“–	0,028	24	0,039	8	0,028	11
Полтавська –“–	0,086	8	0,024	16	0,026	12
Рівненська –“–	0,072	12	0,030	12	0,013	15
Сумська –“–	0,082	10	0,017	20	0,012	18
Тернопільська –“–	0,051	19	0,015	23	0,006	25
Харківська –“–	0,095	7	0,032	10	0,059	6
Херсонська –“–	0,059	17	0,219	1	0,013	16
Хмельницька –“–	0,068	13	0,014	24	0,008	22
Черкаська –“–	0,037	20	0,031	11	0,016	14
Чернівецька –“–	0,033	21	0,019	17	0,005	26
Чернігівська область	0,097	6	0,027	14	0,020	13
м. Київ	0,018	25	0,041	7	0,122	3
м. Севастополь	0,004	27	0,016	22	0,011	19

6. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика – К.: ДУ ІУПСР НАН України, 2014. – 776 с.
7. Сташук В. Зміни у законодавстві у частині управління водними ресурсами / В. Сташук, М. Хорев // Водне господарство України. – 2014. – № 1 (109). – С. 2-6.
8. Формування рентних відносин у водному господарстві України: [монографія] / [за заг. ред. д.е.н., проф., акад. НААН України М.А. Хвесика]. – К.: ДУ ІУПСР НАН України, 2014. – 328 с.
9. Хвесик М.А. Водний фактор у системі гарантування національної безпеки України / М.А. Хвесик, Л.В. Левковська, О.І. Добрянський // Національне господарство України: теорія та практика Управління. – 2013. – С. 12-28.

УДК 332

Пыриков А.В.
*кандидат технических наук,
доцент кафедры товароведения и экспертизы товаров
в таможенном деле
Донецкого национального университета экономики и торговли
имени Михаила Туган-Барановского*

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ВЕКТОР РАЗВИТИЯ УСТОЙЧИВОЙ ЭКОНОМИКИ

Статья посвящена проблемам и подходам построения зеленой модели экономического развития. Рассматривается опыт передовых стран мира, этапы внедрения парадигмы устойчивого развития. Приведены пути внедрения европейских систем экологического менеджмента, что, в свою очередь, способствует улучшению экологических и экономических показателей развития страны.

Ключевые слова: зеленая экономика, устойчивое развитие, экология, экологический менеджмент.

Пиріков О.В. ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА ЯК ВЕКТОР РОЗВИТКУ СТАЛОЇ ЕКОНОМІКИ

Стаття присвячена проблемам і підходам побудови зеленої моделі економічного розвитку. Розглядається досвід передових країн світу, етапи впровадження парадигми сталого розвитку. Наведені шляхи впровадження європейських систем екологічного менеджменту, що, в свою чергу, сприяє поліпшенню екологічних та економічних показників розвитку країни.

Ключові слова: зелена економіка, сталий розвиток, екологія, екологічний менеджмент.

Pyrikov A.V. GREEN ECONOMY AS A DEVELOPMENT VECTOR SUSTAINABLE ECONOMY

The article deals with the problems and approaches to building a green model of economic development. We consider the international experience of advanced countries, the stages of the implementation of the paradigm of sustainable development. Also, given the way the implementation of the European environmental management systems. That, in turn, helps to improve the environmental and economic performance of the country development.

Keywords: green economy, sustainable development, ecology, environmental management.

Постановка проблемы. Если обратить внимание, то вокруг нас все чаще звучат призывы к тому, чтобы что-либо сделать с выбросами углекислого газа, отходами жизнедеятельности человека и с образованием парниковых газов. По мнению большинства ученых и простых обывателей, получается, что если продолжать бездействовать, то в скором времени человечество в еще большей степени столкнется с ростом мировой температуры, изменениями в климатическом плане и, конечно же, полным истощением природных запасов. И для того чтобы этого не произошло, в развитых странах Евросоюза уже активно переходят на использование отходов продуктов жизнедеятельности человека в качестве сырья для производства товаров народного потребления. Это направление получило название «зеленая экономика».

На сегодняшний день, в странах Европы уже не вызывает сомнений тот факт, что необходимость внедрения рыночной «зеленой» программы развития экономики – не очередная модная общественная парадигма, а реальный научно-социологический догмат. В октябре 2008 г. ЮНЕП выступила с «Зеленой экономической инициативой», целью которой является использование исторической возможности сформировать экономику завтрашнего дня.

Анализ последних исследований и публикаций. В настоящее время принято считать, что теория зеленой экономики базируется на трех аксиомах:

- невозможно бесконечно расширять сферу влияния в ограниченном пространстве;
- невозможно требовать удовлетворения бесконечно растущих потребностей в условиях ограниченности ресурсов;
- все на поверхности Земли является взаимосвязанным.

Сторонники зеленой экономики критикуют неоклассическую школу за то, что в ее рамках природные и социальные факторы обычно рассматриваются в качестве экстерналий; в лучшем случае, они считаются фиксированными и не анализируются в динамике.

Зеленые экономисты считают экономический рост недоразумением, так как он противоречит первой аксиоме. «Ростизм» (Growthism), считают сторонники зеленой экономики, нарушает деятельность экосистемы.

Зелеными экономистами предлагается установление налога Тобина в размере 1% от всех международных торговых сделок с тем, чтобы направлять собранные средства бедным странам с целью торбования усиливающей дифференциации между развитыми и не очень странами. Кроме этого, предлагается использовать категорию «природный капитал» (Natural capital) вместо категории «природные ресурсы», которая как бы свидетельствует о пассивной роли природы в экономике.

Среди сторонников зеленой экономики выделяются: М. Букчин, Дж. Джекобс, Р. Карсон,